

A NYÍRERDŐ

Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 2015. évi erdőgazdálkodási értékelése

1. Általános információk

A NYÍRERDŐ Zrt. (a továbbiakban: Társaság) Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék közigazgatási területén az állami erdők felelős kezelője. A 10 évre szóló erdőtervezet határozatokban jóváhagyott, valamint a hatályos jogszabályoknak megfelelően éves erdőgazdálkodási bejelentésekben erdei munkák szakszerű, jó minőségben való végrehajtása térségi és nemzetgazdasági érdek, olyan gazdasági tevékenység, amelynek fő célja az erdőben megtestesülő közvagyon gyarapítása, a természet védelme. Az erdei termőhelyek termőképességének fenntartását, az erdei életközösség sokféleségének megőrzését, a favagyon mennyiségének és minőségének növelését, a következő generációnak való átadását folyamatosan végzi társaságunk. Az erdészettörténeti, védelmi, vagy kultikus emlékhelyek és a létrehozott közjóléti létesítmények, kulturális örökségek és hagyatékok az erdő fontos részét képezik, melyek a cégünk által kezelt erdők immateriális javainak összességét gyarapítják.

A NYÍRERDŐ Zrt. 100%-ban állami tulajdonban lévő részvénytársaság, mely 1994. szeptember 30-án jött létre átalakulással a Felsőtiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság jogutódjaként.

Társaságunk divíziós szervezeti formában működő gazdasági szervezet. Vagyonkezelési feladatát központja és kilenc önálló elszámolású egységként működtetett erdészete útján látja el. A Nyírbátori Fafeldolgozó Üzem, mint tizedik szervezeti egység az alapanyag magasabb feldolgozottsági szintjének biztosításával, hozzáadott értékkel javítja termékeinek piacra jutási esélyeit.

2. Működési terület, természeti adottságok, tevékenységi körök

A Társaság Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben 56.671 ha erdőterületen és a hozzá kapcsolódó 3.197 ha egyéb rendeltetésű területen gazdálkodott, a Kincstári Vagyon Igazgatósággal 1996-ban megkötött Ideiglenes Vagyonkezelői Szerződésben és módosításaiban foglaltaknak megfelelően.

A Társaság által kezelt terület az alábbiak szerint alakul:

Mértékegység: ha	
Művelési ág	Terület
Erdő	56.671
Szántó	735
Rét, legelő	1.093
Kivett	1.337
Egyéb	32
Összesen	59.868

A NYÍRERDŐ Zrt. vagyonkezelési feladatát központja és kilenc önálló elszámolású egységként működtetett erdészete útján látja el. A Nyírbátori Fafeldolgozó Üzem, mint tizedik szervezeti egység az alapanyag magasabb feldolgozottsági szintjének biztosításával, bér munka vállalással, s hozzáadott értékkel javítja termékeinek piacra jutási esélyeit.

Hasznosulási lehetőséget nyújt a kevésbé keresett alacsonyabb minőségi osztályú alapanyagoknak.

A Társaság **természetvédelmi oltalom** alá tartozó területei a gazdálkodással érintett területek 17,6 %-át érik el. A védett erdők nagy része országos jelentőségű védett természetvédelmi értéként, négy tájvédelmi körzet és négy természetvédelmi terület részét képezik, kisebb részük helyi védettség alatt áll. A **Natura 2000**-rel érintett terület nagysága 19.804 ha, mely a Társaság teljes gazdálkodási területének a harmada. A kezelt terület 39,1 %-a korlátozás (Natura 2000, természetvédelmi oltalom) alatt áll.

Megnevezés	Mérték-egység	Természetvédelmi területek 2015. december 31.	
		Összesen	ebből: NATURA 2000
1. Tájvédelmi körzet	ha	6.659	4.163
2. Egyéb önkormányzati természetvédelmi terület	ha	1.843	777
3. Egyéb védett terület	ha	2.055	2.034
4. Összes védett terület	ha	10.557	6.974
<i>Összes védett terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>	<i>%</i>	<i>17,6</i>	<i>-</i>
5. Nem védett területen Natura 2000	ha	12.862	12.862
6. Natura 2000	ha	19.804	19.804
<i>NATURA 2000 terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>	<i>%</i>	<i>33,1</i>	<i>-</i>
7. Összes korlátozással érintett terület (4+5)	ha	23.419	-
<i>Összes korlátozással érintett terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>		<i>39,1</i>	<i>-</i>

3. A NYÍRERDŐ Zrt. gazdálkodására jellemző sajátosságok

A Társaság kezelésében lévő erdőterületek háromnegyed része a Nyírségben, a többi a Szatmár-Beregi síkságon, a Nagykun-Hajdúháton, illetve a Tisza hullámtér erdőgazdasági tájon található, és alföldi viszonylatban közepes-jó termőhelyi adottságokkal rendelkezőnek tekinthető.

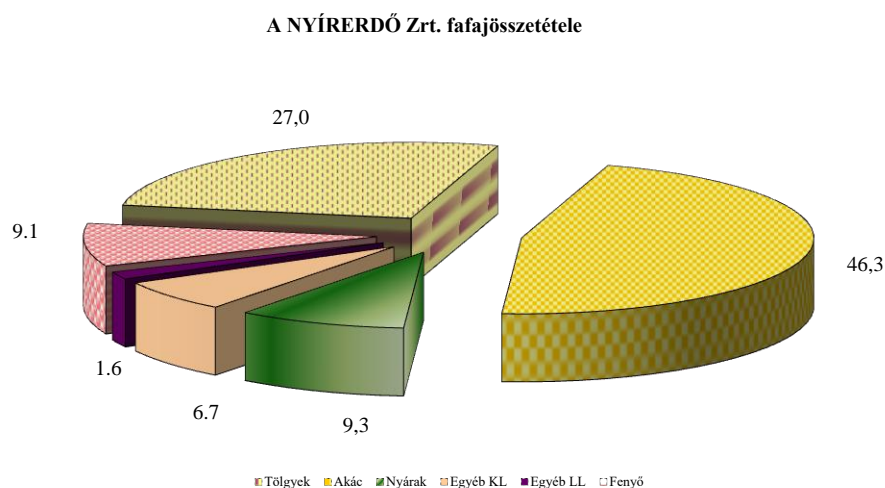
A **terület éghajlatát** tekintve az erdősztyepp és a cseres – tölgyes klímába sorolható, csapadékviszonyai az országos átlagnál kedvezőtlenebbek, a vegetációs idő száraz. Domborzati viszonyait a Nyírségben a változatos homok formák (bálnahátak, buckák, parabola buckák) és a közöttük megmaradt laposok, a Felső-Tisza vidéken pedig a folyók által kialakított sík öntésterületek jellemzik.

A vízrajz meghatározó elemei a nagy folyók (Tisza, Szamos), amelyek szabályozása után nagy területű árterek alakultak ki. A Nyírség és a Hajdúság döntően száraz, a főcsatornák, főfolyások és csatornák rendszere a vízelvezetést inkább szolgálja, mint a víz visszatartását. **Termőhelyi adottságaik** az Alföld viszonylatában jó-közepesnek mondhatók. Állományviszonyaik alapvetően a klasszikus értelemben vett természetes felújítások alkalmazását nem teszik lehetővé.

Erdőállományaik tipikusan Alföldi erdők, kultúrerdők és ültetvények, néhány kisebb-nagyobb tömbben megmaradt természet-szerű állománnyal. Meghatározó a homoki tölgyes erdőtársulás. A Szatmár-Beregi síkon megkezdték az átállást a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelésre. A Pro-Silva módszer alföldi körülmények közötti üzembe állítására folyamatosak és biztatóak a Társaság kezdeményezései.

A Társaság által kezelt erdőterületek **fafaj összetételében** a gyorsan növő, ültetvényszerű állományok területaránya jelentős. Elsősorban a **Nyírség fő fafaja**, az **akác** a meghatározó, amelynek területaránya **46,3 %**. A **kocsányos tölgyesek** területfoglalása **27,0 %**, amelyek legértékesebb állományai a Szatmár-Beregi síkságon találhatóak. Kisebb területarányal (9,1 %) vannak jelen a **fenyvesek** – elsősorban erdei és fekete fenyvesek –, valamint **nyár** faállományok (9,3 %). Az **egyéb lombos állományok** térfoglalása 8,3 %-ot tesz ki.

A **fajok területi arányait** a következő kördiagram szemlélteti:

Az erdőállományok élőfa készlete 9,1 millió bruttó köbméter, az évi folyónövedék 467 ezer bruttó köbméter.

A Társaság **erdőterv** szerinti éves fakitermelési lehetősége 310 ezer bruttó m³. Állományainak értékösszetételére jellemző, hogy az egy hektárra jutó véghasználati kitermelés 206 bruttó m³ (177 nettó m³).

A Társaság értékesítési **piacai** a széles választék-spektrumnak köszönhetően változatosak, de az értékesítést jellemzően nehezíti a felhasználóktól való távolság. Export piacaik szinte kizárólag Nyugat-Európában vannak, ezek kiszolgálása logisztikai központokból történik.

Erdeik feltártsága gyenge, időjárásbiztos szállító-utakkal alig rendelkeznek, de a homoki termőhelyeik normál időjárás esetén kiszállításukat döntően nem akadályozzák.

Területeiknek mintegy harmada valamilyen **védettség** (Természetvédelmi terület, Natura 2000) alá esik, ami térbeli és időbeli korlátozást jelent termeléseikben.

A gazdálkodást nehezítette, hogy 2015-ban három erdészetnek a Nyírlugos, a Nyírbátor és a Fehérgyarmati Erdészetnek gazdálkodási területének jelentős részén átmeneti erdőterv határozatok alapján kellett az erdőkezelési feladatokat elvégezni. Ezek kiadása lelassult, a Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága nem tudta tartani a határidőket, így a tervek összeállítása nehézkes volt, a bejelentések engedélyeztetésének határideje kitolódott.

Közjóléti beruházásaik közül kiemelkedett a Debrecenben a régi irodaépület helyett egy korszerű és új Debreceni Erdészeti központ épült, ami magába foglalja a Nagyerdei Erdészeti Erdei Iskolát is. Hármashegyén új Tanösvény épült, Nyíraczádon pedig új erdei játszóteret alakítottak ki.

4. Erdőgazdálkodás

4.1. Magtermelés

A Társaság az alap szaporítóanyag (mag, makk) szükségletét jellemzően felvásárlással és saját gyűjtéssel biztosította.

A mag és csemetetermelési ágazatban a tavaszi hűvös időjárás miatt kitolódott vetési, ültetési időszakban az akác mag iránti kereslet elmaradt a tervezett mértéktől. Tovább rontotta az akác mag értékesítési lehetőséget, hogy az erdőtelepítések megtorpantak. A 2015. évben a várakozásoknak megfelelően közepes-gyenge makktermés volt a térségben. Kocsányos tölgy makkból 186,5 tonna vásárolt fel a Társaság, melynek nagyobb része saját felhasználásra került, de 16,7 mázsa értékesítését is megvalósították. Egyéb fafajokból (Vörös tölgy, Fekete dió, Egyéb lombos) a Társaság igényeihez elegendő mennyiség állt rendelkezésre.

A Társaság által kezelt erdőterületek közül 2015. év végére a szaporítóanyag termelést szolgáló elsődleges rendeltetésű – magtermő – állományok területét az alábbi táblázat mutatja:

Magtermelő állományok	
Fafaj	Redukált Terület (ha)
A	244,55
EF	4,92
EF-FF	16,63
EH	6,08
FD	7,54
GY	16,20
KST	232,66
MCS	14,52
MÉ	0,30
MK	3,17
VSZ	0,35
VT	11,36
Összesen	558,28

4.2. Csemetetermelés

A Társaság 7 engedélyes csemetekertben végez szaporítóanyag előállítását. Tényleges termelést 48,8 ha-on folytatott 2014-ben. A Társaság saját erdősítésekhez használta fel a megtermelt csemetét, illetve a felvásárolt magot.

Engedélyezett csemetekertek	Teljes terület	Csemetetermeléssel hasznosított terület
	(ha)	(ha)
Baktalórántháza	68,5	15,0
1. Máriapócsi csemetekert	57,1	15,0
2. Pazsintai csemetekert	11,4	-
Hajdúhadház	39,6	30,0
1. Hajdúhadházi csemetekert	39,6	30,0
Debrecen	210,4	21,0
1. Ebesi csemetekert	99,0	5,0
2. Derecskei csemetekert	111,4	16,0
Gúth	10,0	6,0
1. Várhegyi csemetekert	10,0	6,0
Nyírbátor	12,4	5,0
1. Nyírmeggyesi csemetekert	12,4	5,0
Összesen:	340,9	77,0

4.4. Erdőtelepítés

Az elmúlt években végzett erdőtelepítések eredményeként jelenleg 323,4 hektár erdőtelepítés van folyamatban. A Társaság 2015. évben nem végzett erdőtelepítési első kiviteli munkát.

Az erdőtelepítési tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása:

Ágazatok	Előző év tény	Tárgyév			Adatok: ha	
		terv	tény	tény / terv %	Tárgyév tény/ Előző év tény %	
Erdőtelepítés alá vont terület	349,8	334,8	323,4	96,5	92,5	
Talajelőkészítés	3,4	-	-	-	-	
Erdőtelepítés első kivitel	3,4	-	-	-	-	
ebből – MNV Zrt. támogatással		-	-	-	-	
- közösségi támogatással	2,5	-	-	-	-	
- önerős	0,9	-	-	-	-	
Pótlás	19,6	12	18,6	155,0	94,9	
Erdőtelepítések ápolása	1.158,0	1.422	1.323	93,0	114,3	
Befejezett ápolás	321,0	260	269	103,5	83,8	
Befejezett erdőtelepítés	24,7	14	26,4	188,6	106,9	

A folyamatban lévő erdőtelepítések szükséges pótlását és ápolását az év során elvégezték. A folyamatban lévő telepítésekből 26,4 ha-t sikerült befejeztként átadni. Az állományok korosbodásával a gépi ápolási munkákra korlátozódnak az erdőtelepítési feladatok.

4.3. Erdőfelújítás

A Társaság kötelezettség alá vont területe 4.320 ha volt a 2015. évben.

Ahol a fafajszerkezet alapján lehetőség volt rá, ott a téli-tavaszi véghasználatot követően gyökérszagatást végeztek.

Az állományainkban az akác 46,4 %-ban van jelen, melynek felújítása sok esetben természetesen, gyökérsarjval is kivitelezhető. A Társaság a jó minőségű akácállományait a talajt kevésbé bolygató gyökérszagatás utáni sarjaztatásos technológiával újítja fel, így a természetes felújítás aránya 48,8 %.

2010. június 14-ei viharok miatt 623,6 ha-t kellett kényszervéghasználni, majd felújítani, amelyből 2015. év végéig 446 ha került műszakilag befejezésre.

Az erdőfelújítási tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása.

Adatok: ha

Ágazatok	Előző év tény	Tárgyév			Tárgyév tény/ Előző év tény %
		terv	tény	tény / terv %	
Erdősítés alá vont terület	4.527	4.350	4.320	99,3	95,4
Talajelőkészítés	1.068	1.091	1.281	117,4	120,0
Erdősítés első kivétel összesen	1.025	970	1.120	115,4	109,3
ebből: természetes mag	16	13	13	100,0	81,3
ebből: természetes sarj	477	470	547	116,4	114,7
ebből: mesterséges	532	487	560	115,0	105,3
Pótlás	246	148	312	210,7	126,8
Erdősítések ápolása (halmozott terület)	20.071	18.380	19.726	107,3	98,3
Befejezett ápolás (halmozott terület)	2.301	1.900	2.592	136,4	112,6
Befejezett erdősisítés	924	890	1.018	114,4	110,2
Erdőfelújítási hátralék (szankcionált)	-	-	-	-	-

4.4. Erdőnevelés

Társaságunk által végrehajtott, az állományok szerkezetét pozitívan befolyásoló beavatkozások:

Megnevezés	2014. év tény (ha)	2015. év tény (ha)
Gyérítés (+Egészségügyi)	2.661	2.467
Tisztítás	987	939
Összesen	3.648	3.406

5. Természet- és környezetvédelem

5.1. A természetvédelmi korlátozások hatása a gazdálkodásra

A Társaság működési területén igen sok a védett természeti érték, melynek eddigi megőrzéséhez az erdőkezelő szakszemélyzet jelentős mértékben hozzájárult. Mind a közjóléti, mind a védelmi rendeltetésű erdők esetében az erdészeti üzemterv szerinti gazdálkodás a mérvadó, amit az olykor a szakmai szempontokat figyelmen kívül hagyó természetvédelmi korlátozások egyoldalúan felülírnak.

A természetvédelmi korlátozásokra jellemző, hogy azok egy bizonyos védett természeti érték fenntartása vagy egy élőhely megőrzése érdekében történnek (pl.: madárfajok fészkelőhelyei, vonulási útvonala, védett növények, társulások élőhelyei, stb.). Mindezek miatt ezeken a területeken a munkálatok a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által meghatározott időzítésben kerülnek elvégzésre. A Társaság a természetvédelmi területein – természetvédelmi kezelői szemlélettel – törekszik, hogy:

- a fahasználat az első és a negyedik negyedévben,
- az erdőfelújítás **környezetkímélő módszerekkel, természetszerű módon** kerüljön elvégzésre, kis területű véghasználatok alkalmazásával, ill. a vegyszerhasználat korlátozásával,
- hagyásfa csoportok kijelölésével és kellő holtfa mennyiség maradjon vissza az érintett erdőterületen,
- biológiai vágáskorral kezeli a különleges természeti értékű erdőállományokat.

A Társaság a természetvédelmi kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségeket felvállalja, s a természetközeli erdőállományok esetében a természetes szukcessziós folyamatoknak teret engedve tesz eleget a természetmegőrzéssel és élőhelyvédelemmel kapcsolatos elvárásoknak.

A természetvédelmi korlátozások egy része beépül az erdőgazdálkodási üzemtervekbe, másik része az éves erdőgazdálkodási tervek jóváhagyásakor a természetvédelmi állásfoglalásokban kerül rögzítésre.

Az arra alkalmas termőhelyi viszonyok mellett a kedvező adottságú kocsányos tölgy erdőállományok magról történő természetes felújítási módszereinek alkalmazásával törekszünk a folyamatos erdőborítás biztosítására. Így egy magasabb természeti értékkel bíró erdő állapot alakul ki, mely ökológiai értéke az alföldi erdőgazdálkodási viszonyok között jó. A felújítási mód üzemszerű alkalmazásának lehetőségei behatároltak.